

Công tác Giáo dục thể chất trong các trường Đại học, Cao đẳng

Nguyễn Văn Anh*

*Trường Đại học Hạ Long

Received: 27/05/2023; Accepted: 06/06/2023; Published: 20/06/2023

Abstract: Physical education and sports activities in schools at all levels are an important educational aspect in the cause of education and training, contributing to the realization of the following goals: Raising people's knowledge, training human resources, fostering talents for the country, in order to meet the needs of renewing the cause of socio-economic development of the country.

Keywords: Work, physical education

1. Đặt vấn đề

Trong nhiều năm qua Đảng và Nhà nước đã luôn coi trọng chiến lược phát triển con người là một trong những chiến lược quan trọng nhất bởi yếu tố con người là yếu tố quyết định sự thành công trong công việc cuộc đời mới và xây dựng Chủ nghĩa xã hội trên đất nước ta. Ngày nay, người lao động trí óc lẫn lao động chân tay ngoài việc trang bị những kiến thức cần thiết về chuyên môn của mình còn cần có sức khỏe tốt mới mong thích ứng được cường độ lao động cao trong xã hội phát triển. Chúng ta không thể nói đến cống hiến, nói đến sáng tạo hay đơn giản hơn nói đến chấp hành kỷ luật lao động đầy đủ nếu không có một sức khỏe tốt.

Công tác giáo dục thể chất (GDTC) và hoạt động TDTT trong trường học các cấp là một mặt giáo dục quan trọng trong sự nghiệp giáo dục và đào tạo (GD&ĐT), góp phần thực hiện mục tiêu: Nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài cho đất nước, để đáp ứng nhu cầu đời sống mới sự nghiệp phát triển kinh tế xã hội của đất nước.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm Giáo dục Thể chất

Theo Nôvicôp A.D, Matveep L.P “GDTC là một quá trình giải quyết những nhiệm vụ giáo dục nhất định, mà đặc điểm của quá trình này có tất cả các dấu hiệu chung của quá trình sư phạm, có vai trò chỉ đạo của nhà sư phạm, tổ chức hoạt động tương ứng với các nguyên tắc sư phạm”.

Theo Stephen J. Virgilio (1997), “GDTC cũng như các hình thức giáo dục khác, bản chất là một quá trình sư phạm với đầy đủ những đặc trưng cơ bản của nó. Sự khác biệt chủ yếu của GDTC với các hình thức giáo dục khác ở chỗ là quá trình hướng đến việc

hình thành kỹ năng, kỹ xảo vận động, phát triển các tổ chức thể lực, hoàn thiện về hình thái và chức năng của cơ thể, qua đó trang bị kiến thức và mối quan hệ giữa chúng. Như vậy, GDTC như một hình thức độc lập tương đối của quá trình giáo dục toàn diện, có quan hệ khách quan với các hình thức giáo dục khác như đạo đức, thẩm mỹ, trí tuệ và lao động”.

GDTC được thực hiện chủ yếu bằng phương tiện hoạt động vận động, giáo dục toàn diện và kỷ luật chặt chẽ, nhằm giúp HS, SV có được những kiến thức, thái độ, niềm tin và cách cư xử nhằm đạt được một phong cách sống khỏe mạnh, năng động lâu dài. Để đạt được mục tiêu này, cần có sự hợp tác của nhà trường, gia đình và cộng đồng cùng chia sẻ trách nhiệm cải thiện sức khỏe cho HS, SV.

2.2. Công tác Giáo dục thể chất trong các trường Đại học, Cao đẳng

2.2.1. Lý luận và Giáo dục thể chất

Giáo dục thể chất trong nhà trường có một vị trí to lớn trong việc giáo dục con người phát triển toàn diện, là một nhân tố rất quan trọng trong xã hội theo quan điểm hiện đại: (GDTC là một loại hình giáo dục mà nội dung chuyên biệt dạy học các động tác, giáo dục các tổ chức thể lực, lĩnh hội các tri thức chuyên môn về TDTT và hình thành nhu cầu tập luyện tự giác ở con người).

Giáo dục thể chất là một loại hình giáo dục nên nó là một quá trình sư phạm có tổ chức, có mục đích, có kế hoạch để truyền thụ những tri thức, kỹ năng, kỹ xảo vận động từ thế hệ này cho thế hệ khác. Điều đó có nghĩa là GDTC cũng như các loại hình giáo dục khác, cũng là quá trình sư phạm với đầy đủ đặc điểm của nó, có vai trò chủ đạo của nhà sư phạm, tổ chức hoạt động của nhà sư phạm phù hợp với người học

với nguyên tắc sư phạm. GDTC chia thành hai mặt tương đối độc lập là dạy học động tác và giáo dục các tổ chất thể lực, tuy nhiên chúng luôn phải song hành cùng nhau. Trong hệ thống giáo dục, nội dung đặc trưng của GDTC được gắn liền với giáo dục trí dục, đạo đức, thẩm mỹ, nghề nghiệp.

Giáo dục thể chất là một lĩnh vực thể dục thể thao xã hội với nhiệm vụ là phát triển toàn diện các tổ chất thể lực và trên cơ sở đó phát triển các năng lực thể chất, đảm bảo hoàn thiện thể hình, củng cố sức khỏe, hình thành hệ thống và tiến hành hoàn thiện đến mức cần thiết các kỹ năng và kỹ xảo quan trọng trong cuộc sống. Đồng thời giáo dục các phẩm chất đạo đức, giáo dục ý thức và nhân cách. Chương trình GDTC trong các trường đại học và cao đẳng nhằm giải quyết các nhiệm vụ giáo dục là trang bị kiến thức, kỹ năng rèn luyện thể chất cho sinh viên.

Như đánh giá của Bộ GD&ĐT tạo về công tác GDTC trong nhà trường các cấp là: “Đến nay với sự cố gắng chung của toàn ngành giáo dục từ trung ương đến cơ sở, với sự quan tâm chỉ đạo và đầu tư của Chính phủ và chính quyền địa phương, công tác giáo dục thể chất và y tế trường học đã có những bước phát triển đáng khích lệ góp phần tích cực vào thành tích chung trong sự nghiệp giáo dục, nâng cao thể trạng, tầm vóc của người Việt Nam”.

Trong các trường đại học, GDTC và hoạt động thể thao có tác dụng tích cực trong việc hoàn thiện tính cách, nhân cách, những phẩm chất cần thiết cho sinh viên và hoàn thiện thể chất sinh viên. Việc tiến hành GDTC nhằm giữ gìn sức khỏe và phát triển thể lực, tiếp thu những kiến thức và kỹ năng vận động cơ bản và có tác dụng chuẩn bị tốt về tâm lý và tinh thần của người cán bộ tương lai. Đồng thời giúp họ hiểu biết phương pháp khoa học, để tiếp tục rèn luyện thân thể, củng cố sức khỏe, góp phần tổ chức, xây dựng phong trào TDTT trong nhà trường.

2.2.2. Nội dung chương trình GDTC trong trường đại học

Nội dung chương trình GDTC trong trường đại học được tiến hành trong cả quá trình học tập của sinh viên trong nhà trường bằng hai hình thức:

Giờ học GDTC chính khóa: Là hình thức cơ bản nhất của GDTC được tiến hành trong kế hoạch học tập của nhà trường vì việc đào tạo cơ bản về thể chất và thể thao cho HS, SV là nhiệm vụ cần thiết, nên trước hết phải có nội dung thích hợp để phát triển các tổ chất thể lực và phối hợp vận động cho HS, SV. Đồng thời giúp các em có trình độ nhất định để tiếp

thu được các kỹ thuật động tác TDTT.

Với mục tiêu chính của việc đào tạo cơ bản về thể chất và thể thao trong trường học các cấp là: “Xúc tiến quá trình đào tạo năng lực đạt thành tích trong thể chất và thể thao của HS, SV, phát triển các tổ chất thể lực, phát triển năng lực tâm lý, tạo ý thức tập luyện TDTT thường xuyên, giáo dục được đức tính cơ bản và lòng nhân đạo cho HS, SV”. Do đó, giờ học GDTC chính khóa mang tính hành chính pháp quy, quy định đối với HS, SV và cán bộ giảng dạy. Đó là giờ học theo chương trình có quy định thời gian và quy cách đánh giá chất lượng theo chương trình ở các cấp học, bậc học.

Giờ học TDTT ngoại khóa: Thể dục thể thao ngoại khóa là hình thức tự tập luyện của HS, SV có nhu cầu và ham thích môn thể thao trong thời gian nhàn rỗi với mục đích và nhiệm vụ là góp phần phát triển năng lực thể chất một cách toàn diện, đồng thời góp phần nâng cao thành tích thể thao của HS, SV. Giờ học ngoại khóa nhằm củng cố và hoàn thiện các bài học chính khóa và được tiến hành vào giờ tự học của HS, SV dưới sự hướng dẫn của giảng viên hay hướng dẫn viên. Ngoài ra còn các hoạt động thể thao ngoại khóa ngoài giờ học bao gồm luyện tập trong các câu lạc bộ, các bài tập thể dục vệ sinh chống mệt mỏi hàng ngày, cũng như giờ tự luyện tập và rèn luyện thân thể. Hoạt động ngoại khóa với những chức năng là động viên lôi kéo nhiều người tham gia tập luyện các môn thể thao yêu thích, rèn luyện thân thể tham gia cổ vũ phong trào rèn luyện vì ngày mai lập nghiệp.

Bộ GD&ĐT đã có hướng dẫn các trường tổ chức giờ học TDTT ngoại khóa “Giờ học TDTT ngoại khóa là một hình thức GDTC quan trọng, có tác dụng hỗ trợ trực tiếp cho giờ học GDTC nội khóa, nhằm giúp cho HS, SV tiếp tục luyện tập và hoàn thiện kỹ thuật các môn thể thao và rèn luyện thể lực theo yêu cầu của chương trình”.

Giờ học TDTT ngoại khóa không bắt buộc đối với HS, SV. Tùy theo điều kiện của nhà trường và nguyện vọng của HS, SV, Bộ môn (tổ) GDTC soạn thảo nội dung các hoạt động TDTT ngoại khóa HS, SV sắp xếp thành các nhóm, câu lạc bộ TDTT.

Hoạt động ngoại khóa TDTT trong trường đại học nhằm giải quyết các nhiệm vụ sau đây:

- Cung cấp cho sinh viên những kiến thức cơ bản về nội dung và phương pháp luyện tập TDTT, kỹ năng vận động và kỹ thuật cơ bản một số môn thể thao thích hợp. Trên cơ sở đó bồi dưỡng khả năng sử dụng các phương tiện nói trên để tự rèn luyện thân

thể, tham gia tích cực vào việc tuyên truyền và tổ chức các hoạt động TDTT ở cơ sở.

- Giáo dục đạo đức xã hội chủ nghĩa, rèn luyện tinh thần tập thể, ý thức tổ chức kỷ luật, xây dựng niềm tin, lối sống tích cực lành mạnh, tinh thần tự giác học tập và rèn luyện thân thể, chuẩn bị sẵn sàng phục vụ sản xuất và bảo vệ tổ quốc.

- Góp phần duy trì và củng cố sức khỏe của sinh viên, phát triển cơ thể một cách hài hòa, xây dựng thói quen lành mạnh và khắc phục những thói quen xấu trong cuộc sống nhằm đạt hiệu quả tốt trong quá trình học tập và đạt những chỉ tiêu thể lực quy định cho từng đối tượng và năm học trên cơ sở rèn luyện thân thể theo quy định.

- Giáo dục tính thẩm mỹ cho sinh viên và tạo điều kiện để nâng cao trình độ thể thao của vận động viên, sinh viên.

Tác dụng của GDTC và các hình thức tập luyện TDTT với mục đích nâng cao thể chất cho HS, SV trong các trường học được phát triển toàn diện, là phương tiện để hợp lý hóa chế độ hoạt động, nghỉ ngơi tích cực, giữ gìn và nâng cao năng lực hoạt động, học tập của HS, SV trong suốt thời kỳ học tập trong nhà trường, cũng như đảm bảo chuẩn bị thể lực chung và chuẩn bị thể lực chuyên môn phù hợp với những điều kiện của nghề nghiệp trong tương lai.

Giáo dục thể chất (Hình từ Internet)

2.2.3. Vị trí, mục tiêu giáo dục thể chất và hoạt động thể thao trong nhà trường

Giáo dục thể chất trong nhà trường là nội dung giáo dục, môn học bắt buộc, thuộc chương trình giáo dục của các cấp học và trình độ đào tạo, nhằm trang bị cho trẻ em, học sinh, sinh viên các kiến thức, kỹ năng vận động cơ bản, hình thành thói quen luyện tập thể dục, thể thao để nâng cao sức khỏe, phát triển thể lực, tầm vóc, góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện.

Hoạt động thể thao trong nhà trường là hoạt động

tự nguyện của học sinh, sinh viên, được tổ chức theo phương thức ngoại khóa, câu lạc bộ thể dục, thể thao, nhóm, cá nhân phù hợp với sở thích, giới tính, lứa tuổi và sức khỏe, nhằm hoàn thiện các kỹ năng vận động, hỗ trợ thực hiện mục tiêu giáo dục thể chất thông qua các hình thức luyện tập, thi đấu thể thao, tạo điều kiện cho học sinh, sinh viên thực hiện quyền vui chơi, giải trí, phát triển năng khiếu thể thao; phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu, tài năng thể thao.

Như vậy, giáo dục thể chất trong các trường cao đẳng là môn học bắt buộc trong chương trình đào tạo, nhằm trang bị cho sinh viên các kiến thức, kỹ năng vận động cơ bản, hình thành thói quen luyện tập thể dục, thể thao để nâng cao sức khỏe, phát triển thể lực, tầm vóc, góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện.

3. Kết luận

Hiện nay, các trường đại học và cao đẳng đều có xu hướng phát triển về quy mô và đa dạng hóa loại hình đào tạo. Với sự phát triển mạnh mẽ về số lượng sinh viên như hiện nay, vấn đề đảm bảo chất lượng giáo dục, trong đó có GDTC đang đứng trước những thử thách to lớn. Về thực trạng của công tác GDTC hiện nay, Bộ GD&ĐT đã nhận định: “Chất lượng GDTC còn thấp, giờ dạy thể dục còn đơn điệu, thiếu sinh động”. Vụ GDTC đánh giá “Nhận thức về vị trí, vai trò của GDTC còn nhiều hạn chế trong các cấp giáo dục và cơ sở trường. Đặc biệt là việc đánh giá chất lượng về sức khỏe và thể chất sinh viên trong mục tiêu chung còn chưa tương xứng”.

Tài liệu tham khảo

1. Ban chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Nghị quyết số 08-NQ/TW ngày 01/12/2011 của Bộ Chính trị về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, tạo bước phát triển mạnh mẽ về TDTT đến năm 2020”*
2. Phạm Đình Bẩm (2005) - *Một số vấn đề cơ bản về quản lý TDTT* - Tài liệu chuyên khảo dành cho học viên Cao học TDTT - NXB TDTT, Hà Nội.
3. Vũ Cao Đàm (1995), *Phương pháp luận NCKH*, Tài liệu dùng cho các lớp cao học, cán bộ quản lý và giảng viên các trường Đại học, Cao đẳng.
4. Lưu Quang Hiệp, Vũ Đức Thu (1989), *Nghiên cứu về sự phát triển thể chất sinh viên các trường Đại học*, Hà Nội.
5. Nguyễn Xuân Sinh, và cộng sự (2012), *Giáo trình Lý luận và phương pháp nghiên cứu khoa học TDTT*, Trường Đại học TDTT Bắc Ninh, Nxb TDTT, Hà Nội